

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Första Kammaren. N:o 3.

Onsdagen den 25 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Friherre af *Ugglas* samt Herrar *von Platen* och *Jöns Pehrsson* tillkännagåfvo att de infunnit sig vid Riksdagen.

Herr Statsrådet *Lovén* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven af verkning af ungskog inom Vesterbottens län, m. m.;

2:o angående förvaltningen af kronans jordbruksdomäner samt inrättande af en för dessa egendomar och statens skogar gemensam domänstyrelse;

3:o angående förhöjning i befordringsavgiften för lokalbref;

4:o med förslag till förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt;

5:o med förslag till förordning angående upphörande af skyldighet för den, som emot hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut;

6:o med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872 om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt;

7:o med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

8:o angående öfverlåtande till Stockholms stad af vissa dels kronan dels Riksgäldskontoret tillhöriga tomtdelar utmed Riddarholmskanalen mot vederlag till kronan af annan, för sammanbindningsbanan genom Stockholm använd, staden tillhörig mark;

Första Kammarrens Prot. 1882. N:o 3.

9:o angående afsöndring af jord från kungsgården Noret i Kopparbergs län till begravningsplats för Christine församling i Falun;

10:o angående upplåtelse till Vesterås stad utaf delar af kronolägenheterna Stallhagen och Munkängen;

11:o i fråga om gratifikationer till ingenjörer och öfrige vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjänstemän, som till följd af inskränkning i dessa byggnader blifvit eller blifva uppsagde från sina befattningar; samt

12:o angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga skrivelser till Riksdagen:

1:o om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som, enligt § 46 af Riksdagsordningen, tillkommer en ledamot af Statsrådet; och

2:o i anledning af två vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa handlingar med förklarande, att de Kongl. propositionerna skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående förvaltningen af kronans jordbruksdomäner samt inrättande af en för dessa egendomar och statens skogar gemensam domänstyrelse;

2:o angående öfverlåtande till Stockholms stad af vissa dels kronan dels Riksgäldskontoret tillhöriga tomtdelar utmed Riddarholmskanalen mot vederlag till kronan af annan, för sammanbindningsbanan genom Stockholm använd, staden tillhörig mark;

3:o angående afsöndring af jord från kungsgården Noret i Kopparbergs län till begravningsplats för Christine församling i Falun;

4:o angående upplåtelse till Vesterås stad utaf delar af kronolägenheterna Stallhagen och Munkängen;

5:o angående gratifikationer till ingenjörer och öfrige vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjänstemän, som till följd af inskränkning i dessa byggnader blifvit eller blifva uppsagde från sina befattningar; och

6:o angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående förhöjning i befodringsafgiften för lokalbef.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog i Vesterbottens län, m. m.;

2:o med förslag till förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt;

3:o med förslag till förordning angående upphörande af skylldighet för den, som emot hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut;

4:o med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872 om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt; och

5:o med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen i anledning af två vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande Utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet Riksdagens år 1881 församlade revisorerers berättelse angående riksbanken.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse.

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 19 i denna månad bordlagda nädiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

*Statsregle-
ringspropo-
sitionen.*

Friherre Klinckowström: Jag ber att till en början få tacksamt erkänna de försök, som i Kongl. Maj:ts proposition blifvit gjorda att använda besparingar och nedpruta anslag. Det är sant, att sådant icke skett i stor skala, ty besparingarne utgöra endast 6,135 kronor 31 öre, ersättning för förskott å 2:dra hufvudtiteln, och anvisade att utgå å extra anslaget till Nya Lagberedningen för åren 1876 och 1877; och nedsättningar i anslag hafva endast egt rum i fråga om indelta kavalleri- och infanteriregementena till belopp af 17,000 kronor; men äfven om det är små försök, tror jag dock, att de skola med tacksamhet mottagas. Men detta är långt ifrån tillräckligt för att riksstaten skall något så när komma i öfverensstämmelse med landets skatteförmåga. Jag tviflar på, att något land har att uppvisa ett så hejdlöst framrusande på skattetillökningarnes väg, som Sverige; synnerligen under det nya statsskicket. Jag vill i detta afseende endast anföra att, om jag fördelar *samtliga* statsutgifterna i femårsperioder, så erhåller jag för åren 1867—1871 en slutsumma af 251,666,045 kronor, och statsutgifterna utgjorde alltså under denna period 50,333,208 kronor per år. Under den följande perioden 1872—1876 hade de redan sprungit upp till en ökad siffra af 384,424,159 kronor; således per år till 76,884,830 kronor, utvisande en tillökning under denna 5 års period af 132,758,114 kronor; och under sista perioden 1877—1881 uppgå samtliga statsutgifterna till 447,102,843 kronor, eller i medeltal per år 89,429,000 kronor, utvisande en tillökning under fem år af 62,677,684 kronor.

Då vid sista riksdagen Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof föredrogs i Kammaren, tog jag mig friheten anmärka, bland annat, att anslagsbehofven hade sedan föregående åren ökats, och jag uttalade min ledsnad öfver ett sådant förhållande. Hans Excellens Herr Statsministern svarade med anledning deraf: att vid en jämförelse med anslagsbehofven under förflutna år det hade visat sig, att de vid nämnda riksdag yrkade anslag betydligt understege hvad som i medeltal gått ut under föregående år, och för att bevisa detta framstälde han en medeltalsberäkning öfver statsregleringarne från och med år 1876. Det är emellertid klart att, om man vill erhålla säkra siffror, man bör undersöka förhållandena under en längre följd af år, och jag har därför anställt beräkningar ända sedan början af det nya statsskicket. Deraf framgår, att under de femton åren 1867—1881 medeltalet per år af de ordinarie statsutgifterna utgör 47,574,233 kronor, och för de extra statsutgifterna, hvilka enligt sin natur betydligt variera, utgör medelsiffran 7,188,946 kronor. Medeltalet

af statsutgifter å samtliga hufvudtitlarnes så väl ordinarie som extra stat uppgår alltså till omkring 54,096,779 kronor. Men, mine herrar, utom denna statsreglering under hufvudtitlarna förekommer äfven en annan, som vanligen undgår de fleste riksdagsmäns uppmärksamhet vid anställandet af jemförelser, nemligen den särskilda statsreglering, som bestrides hufvudsakligen af Riksgäldskontoret. Hit höra, för att icke nämna allt, bland annat, riksdags- och revisionskostnader annuiteter och räntor, utgifter till statens jernvägsbyggnader, anslag till enskilda jernvägsbyggnader och till inköp af jernvägar, anslag till Hans Maj:t Konungen, kapitalrabatter för statslån m. m. och denna statsreglering uppgår under de ifrågavarande femton åren, i medeltal per år, till den lilla nätta summan af 17,571,661 kronor.

Om man nu jemför dessa på en längre följd af år grundade medeltal af statsutgifter med statsregleringen för år 1882, så finner man, att, i stället för att under dessa femton år de ordinarie statsutgifterna uppgingo till, såsom jag nyss nämnde, 47,574,233 kronor per år, utgjorde de uti 1882 års statsreglering 58,065,021 kronor; de extra statsutgifterna, hvilka i medeltal utgjorde under de femton åren 7,188,946 kronor per år, utgjorde 1882 5,751,279 kronor, och summan af statsregleringen, som för de femton åren uppgick till 54,096,779 kronor i medeltal per år, utgjorde för år 1882 63,816,300 kronor. Men, kan någon måhända invända, Kongl. Maj:ts proposition till 1881 års Riksdag var icke lika med den riksstat, som Riksdagen sedermera faststälde. Ja, detta är sant och därför har jag äfven uppgjort en beräkning, som utvisar, huru Kongl. Maj:ts omförmälda proposition förhåller sig till 1882 års statsreglering. Deraf framgår, att de ordinarie anslagen voro enligt Kongl. Maj:ts proposition omkring 700,000 kronor lägre än hvad de blefvo i den af Riksdagen antagna statsregleringen; att de extra ordinarie anslagen deremot uti den senare statsregleringen voro nära 400,000 kronor drygare, och att slutsumman uti Kongl. Maj:ts proposition var 63,531,300 kronor emot 63,816,300 uti den af Riksdagen beslutade riksstaten för år 1882. De från Riksgäldskontoret utgående utgifterna föreslog Kongl. Maj:t för nämnda år till ett belopp af 11,488,000 kronor, men dessa ned-sattes af Riksdagen till 10,620,000 kronor.

Jemför man åter Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition med 1882 års riksstat, så visar det sig, att till de ordinarie utgifterna Kongl. Maj:t äskat 1,220,465 kronor mera, än hvad Riksdagen dertill anvisat för år 1882; att till de extra ordinarie utgifterna Kongl. Maj:t äskat 899,535 kronor mera, än hvad 1882 års riksstat innefattar; och att slutsumman uti Kongl. Maj:ts nu framlagda proposition är 2,120,000 kronor högre än samma summa uti riksstaten för 1882.

Jag tror att dessa, på verkliga fakta grundade, medeltalsberäkningar och jemförelser emellan hvad föregående Riksdagarbeslutat i afseende å utgifterna i riksstaten och hvad nu af Kongl. Maj:t äskats berättiga mig till det uttalande, att den nu föreslagna riksstaten öfverstiger den för de närmast föregående åren beslutade

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

och *högst betydligt* medeltalet för de femton åren från och med 1867, och jag förmenar därför, att Riksdagen bör låta sig angeläget vara att med ett betydligt belopp söka nedbringa den nu föreslagna staten.

Jag skall nu be att få göra de anmärkningar i afseende å den föreliggande statsverkspropositionen, hvartill denna viktiga fråga enligt mitt förmenande gifver anledning.

Hvad *inkomsterna* beträffar, har jag endast tre anmärkningar att göra: Den ena är, att Kongl. Maj:t på ordinarie stat upptagit en ny skattetitel, kallad *skolafgift*. Denna beskattning, som enligt de få upplysningar, hvilka derom lemnas i den Kongl. propositionen, skulle utgå af lärjungarne vid elementarläroverken — eller sannolikare af deras föräldrar och målsmän — skulle afse att förbättra lärarnes vid de allmänna läroverken löner. Jag kan icke yttra mig om denna frågas detaljer, förrän den nådiga proposition, som Kongl. Maj:t i detta viktiga ämne utlofvat, blifvit för Riksdagen framlagd; men så mycket kan jag likväl på förhand nämna, att, om en lönetillökning är nödvändig för de ifrågakvarande lärarne, så synes det mig vara riktigare och värdigare att staten bekostar den, än att ofta ganska medellösa föräldrar, hvilka dessutom rätt hårdt tryckas af de många och ofta ombytta läroböcker, som de måste anskaffa åt sina barn, skola derjemte vidkännas en sådan utgift som den nu föreslagna. Det är icke möjligt att på förhand och innan Kongl. Maj:ts proposition blir bekant säga, huru hög denna beskattning kommer att blifva för hvarje lärjunge, men, att döma af hufvudsumman, synes den icke blifva obetydlig. Ett af de vackraste företräden, som elementarläroverken här i vårt land haft framför sådana i andra länder, har varit det, att undervisningen varit fri, och de goda frukter, detta förhållande haft med sig, borde vi icke kasta bort genom att nu ålägga föräldrar en så dryg beskattning. Hvad sjelfva löneförbättringen åt lärarne beträffar, betvivlar jag högeligen, huru nödvändig den än kan synas, att Riksdagen skall gå in på densamma, förrän nödvändiga och af den allmänna meningen uppburna reorganisationer af läroverken egt rum, såväl i afseende å läseplanerna och undervisningen i allmänhet som beträffande läroverkens antal och beskaffenhet, äfvensom angående vissa läroämnen, såsom exempelvis latin- och katekesläsningen, sedan härutinnan en grundlig utredning företagits af dertill förordnade komiterade. Under sådana förhållanden nödgas jag afslå denna skattetillökning å 400,000 kronor.

Den andra skattetitel, som jag också nödgas motsätta mig, är den förändring af bränvinsskatten, som uppstått genom en så kallad evaluation af kannetal till liter. Det är en icke obetydlig tillökning i bränvinsskatten, som härigenom uppkommit, enär den uppgår till icke mindre än 600,000 kronor. Att under tider, då man söker för de lyckligare lottade samhällsklasserna minska utgifterna för deras lyx- och öfverflödsvaror, för till exempel viner, för hvilka enligt franska traktaten, som nu föreligger till antagande, tullen blifvit nedsatt till hälften emot hvad den var förut eller

från 30 öre, som Riksdagen år 1880 bestämde, till 16 $\frac{1}{2}$ öre — att, säger jag, på samma gång ytterligare öka den för de mindre bemedlade klasserna i så stor skala utgående bränvinsskatten, som utgör en af statens viktigaste inkomstkällor, detta kan jag icke finna förenligt hvarken med rättvisa eller billighet. En sådan åtgärd skulle sannolikt blifva beroende af huruvida Riksdagen antager den nya bränvinsbeskattningen; men äfven detta förslag tviflar jag på blifver af Riksdagen antaget, åtminstone i den form, uti hvilken det framlagts af dertill utsedde komiterade. Bränvinstillverkningsafgiften skulle blifva ungefär 4 $\frac{1}{4}$ öre drygare per kanna än förut, och detta är en icke obetydlig förhöjning. Jag nödgas alltså afslå äfven denna skattetillökning och beräkna bränvinsbeskattningen till det belopp, som Statskontoret derfor föreslagit, eller 14,000,000 kronor.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Slutligen ber jag beträffande *bankovinsten* få anmärka, att denna, deraf hälften i Kongl. Maj:ts proposition blifvit beräknad till ett belopp af 1,250,000 kronor, enligt hvad jag af säkra uppgifter tror mig veta, vid ett senare öfverslag befunnits komma att uppgå till 3,250,000 kronor, och att följaktligen hälften af samma vinst skulle utgöra 1,625,000 kronor, hvadan härigenom tillkommer en ökad inkomst af 375,000 kronor.

Hvad derefter *utgifterna* beträffar, så förekommer på **andra hufvudtitelus** ordinarie stat till *aftöning för en del af bevakningspersonalen vid fängvårdsanstalterna* (se II, pag 4—11) en betydlig tillökning i ordinarie anslagen, som torde böra noga undersökas. Utom löner och tjänstgöringspenningar hafva de fleste af betjeningen fri bostad och ved, ålderstillägg, dagtraktamente för fängförare (beloppet uppgifves icke) samt s. k. belöningar. Deras vilkor synas vara goda, och det är icke heller meningen att med den nu ifrågasatta organisationen bringa upp lönevilkoren, utan att för den ifrågavarande personalen få pensionerna ställda på riksstaten. Då Fängvårdsstyrelsen angifver en snart förestående omreglering af vissa tjänster; då i den föreslagna lönestaten ej ingår *hela* antalet vaktbetjening; då medgifvandet af statspensioner skulle tvinga styrelsen att bibehålla betjeningen längre tid i tjensten än tjenligt är; då lön på ordinarie stat skulle hindra styrelsen att modifiera lönerna efter behovet; och då bibehållandet af nuvarande förhållanden alldeles icke försämrar betjeningens aflöningsvilkor, så får jag yrka afslag å förevarande förslag. Det är visserligen sant, att såväl denna lönetillökning som tillökningen på ålderstillägget skulle utbrytas ur fängvårdsanslaget, som är ett förslagsanslag; men det torde icke vara klokt att bryta ut och sätta på ordinarie stat ett anslag, som förut varit förslagsanslag, i synnerhet på de grunder, jag nu nämnt; utan jag får för min del anhålla om afslag å denna omflyttning. Någon tillökning i siffran på riksstaten uppstår emellertid ej derigenom. Förslagsanslaget till ålderstillägg föreslås att höjas från 20,000 kronor till 45,000 kronor; men på de grunder, jag nyss nämnt, får jag yrka afslag äfven härå.

Bland föreslagna extra anslag på **fjerde hufvudtitelu** före-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

kommer ett ganska betydligt, nemligen på 600,000 kronor, för fortsatt tillverkning af ny fältartillerimateriel (se IV, pag. 7—8). Vi hafva redan nya Kruppska kanoner till elfva batterier. Det återstående behovet kommer liädanefter att tillverkas vid svenska bruk och verkstäder; och väl är det. Nu begäres anslag till anskaffning af 4 nya batterier, 48 stycken nya ammunitionsvagnar och dessutom till ändring af 70 äldre packvagnar, hvilket tillsammans skulle kosta 600,000 kronor. Då denna materiel skulle tillverkas vid svenska bruk och verkstäder, synes det mig vara mera välbetänkt att fördela tillverkningen på några år än att forcera arbetet på nämnda ställen under ett år och sedan låta dem hafva intet att göra. Jag föreställer mig nemligen, att det vid dessa bruk och verkstäder för tillverkning af ifrågavarande materiel erfordras nya och i många hänseenden utvidgade inrättningar och maskinerier, och om dessa skulle kunna nyttjas för endast ett års tillverkning, är det klart, att man på många ställen icke skulle kunna bekosta dem. Det synes mig sålunda både ur finansiell synpunkt och äfven för våra näringar vara bättre att fördela dessa 600,000 kronor, och det är därför jag föreslår, att i 1883 års statsreglering må för denna anslagstitel uppföras 300,000 kronor i stället för de 600,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt.

Af Kongl. Maj:t har äfven begärts 100,000 kronor till fästningsartillerimateriel för bestyckning af Karlsborgs fästning. Riksdagen har för detta ändamål sedan anvisat 475,000 kronor och nu äskas ytterligare 100,000 kronor. På de skäl jag nyss anfört rörande den nya fältartillerimaterielen anser jag, att äfven detta anslag kan nedsättas till 50,000 kronor, hvilket jag vördsamt föreslår.

Så kommer jag då till *Karlsborgs fästningsbyggnad* (se IV, pag. 8). Under loppet af flera år har af olika skäl inom Riksdagens båda Kamrar nära nog befastats den åsigt, att det årliga anslaget till denna fästning icke under nuvarande förhållanden bör sättas högre än till 100,000 kronor. Chefen för Fortifikationen har för år 1883 begärt 250,000 kronor, men chefen för Landt försvarsdepartementet har nedprutat denna summa till 150,000 kronor af det skäl, att vid uppgörandet af statsregleringen blifvit nödigt att för tillgodoseende af andra trängande behof nedsätta den äskade summan. Detta skäl gillar jag i allo och gör det i ännu högre grad än Herr Departementschefen, hvarför jag äfven för år 1883 icke vill föreslå mer än 100,000 kronor till Karlsborgs fästningsbyggnad.

Äfven anslagstiteln till *skarpskytteväsendet* (se IV, pag. 15—18), har jag fäst mig vid. Besparingarne på det i storlek skiftande anslaget för detta ändamål hafva under de senare åren varit icke obetydliga och utgöra sannolikt det bästa beviset för att det nuvarande anslaget alldeles icke är otillräckligt för sitt ändamål. Såsom herrarne känna, har intresset för skarpskytteväsendet i landet betydligt sjunkit under de senare åren, och många af de frivilliga skarpskytteföreningarne hafva blifvit upplösta. Gå vi till

den finansiella delen af frågan, så befinnes, att vid 1877 års början, derförinnan anslaget utgått med 100,000 kronor, årligen, fans en behållning af 137,897 kronor. Sedan under åren 1877—1879 anslaget utgått med 50,000 kronor årligen, utgjorde behållningen 86,712 kronor. Vid slutet af år 1880, med endast 30,000 kronors anslag, förefans det oaktadt en besparing af 63,057 kronor, och är nu angifvet i statsrådsprotokollet, att besparingen vid utgången af år 1881, då äfven anslaget uppgick till 30,000 kronor, utgjorde 34,971 kronor. Under sådana förhållanden anser jag att, med afseende på statsverkets behof af tillgångar för angelägnare saker, det varit bäst och nyttigast, om — hvad jag nu äfven föreslår måtte ske — anslaget fått kvarstå vid hvad det varit under de senaste åren, nemligen 30,000 kronor, i stället för af Kongl. Maj:t begärda 50,000 kronor. Vi skola äfven komma i håg, att det vore för tidigt att öka detta anslag redan nu, innan frågan om den nya organisationen af vårt hela landtförsvar, som sannolikt kommer före vid nästa riksdag, blifvit af Riksdagen afgjord; men enligt denna organisation torde, om jag icke allt för mycket bedrager mig, påräknas biträde af en allmän patriotism inom landet. Då sagde organisation blifvit antagen, kan i sammanhang dermed anslaget till skarpskytteväsendet ökas; men till dess tror jag det vara bäst att blifva kvar vid den summa, som för de sista åren varit bestämd.

På femte hufvudtiteln förekommer ett extra anslag för *anskaffande af artillerimateriel* å 170,830 kronor, (se V, pag. 16—18). Enligt mitt förmenande torde dock kunna anstå med tillverkning af 4 kulsprutor, beräknade till 28,000 kronor, af 298 revolverer för ett pris af 10,430 kronor och af 4 tubkanoner, därför kostnaden beräknats till 2,000 kronor, hvarjemte anslaget för spetsprojektiler torde kunna nedsättas med 40,000 kronor, eller från 70,000 kronor till 30,000 kronor. Således, i stället för af Kongl. Maj:t äskade 170,830 kronor, föreslår jag, att till artillerimateriel beviljas endast 90,400 kronor.

Vidare blir fråga om anslag till *minväsendet* (se V, pag. 18—19). Detta slags försvar gillar jag i alla hänseenden och jag har därför icke motsatt mig att bevilja de högst betydliga summor, som under föregående år därför blifvit utgifna, emedan jag anser dem nyttigt använda. Men nu äskar Kongl. Maj:t, bland annat, för uppförande af kruthus, minmagasin m. m. 26,400 kronor. På tal härom yttrar Departementschefen till statsrådsprotokollet, att kostnaden för ifrågavarande anläggning *i dess helhet ännu icke är till fyllest utredd*, och att en för ändamålet särdeles lämplig plats "lärer" kunna förvärfvas, hvilket således ännu icke skett. Att då på förhand lägga upp i förråd en sådan summa för något, som man ej utredt hvad det skall kosta eller huru det skall se ut, tror jag vara öfverflödigt, och på grund deraf vill jag, att det stora anslag, som äskats för minväsendet, afprutas med den beräknade kostnaden för detta kruthus och minmagasin, således från 142,813 kronor 83 öre till 116,413 kronor 83 öre.

Kongl. Maj:t har äfven till *byggande af ett öfningsfartyg* begärt

Statsregle-
ringspropo-
sitionen.
(Forts.)

1,480,000 kronor eller, inberäknadt kostnaden för bestyckningen, 1,650,000 kronor, hvaraf för år 1883 skulle på femte hufvudtiteln extra anslag uppföras 650,000 kronor (se V, pag. 20—22). Redan vid sista riksdagen yttrades, då fråga var om byggande af ett pansarfartyg af certen A, att först efter den fullständiga utredning, som af den nu samlade sjöförsvarskomitén vore att motse, kunde den frågan väntas blifva tillförlitligen afgjord, hvilken ställning inom försvaret sjövapnet för framtiden borde intaga, och att på denna frågas pröfning måste ytterst bero bedömandet, hvilka fartygscerter företrädesvis borde anses för våra behov lämpliga. Riksdagen får af Departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet icke någon kännedom om det föreslagna fartygets beskaffenhet, utan får endast veta hvad det skall kosta. Men om det skall blifva ett pansarfartyg, om det skall byggas af trä eller jern, om det skall framdrivas hufvudsakligen med ånga eller med segel, om bestyckningens beskaffenhet m. m., rörande allt detta får Riksdagen sväfva i okunnighet; och då man längre ned i samma protokoll finner Departementschefen hafva yttrat, att han fortfarande till alla delar vidhåller sin förut fattade åsigt om pansarfartygens lämplighet och deras outhärlighet för kustförsvaret, låter detta mig förmoda, att här är fråga om ett dylikt fartyg. Mig synes därför klokast vara att invänta resultatet af sjöförsvarskomiténs arbete, som väl icke länge kommer att låta vänta på sig. Det nuvarande öfningsfartyget, ångkorvetten Gefle, som skulle ersättas med det ifrågasatta fartyget, är, ehuru 34 år gammalt, icke så odugligt, att det icke kan repareras och ännu under någon tid till öfningar begagnas. Då det icke är fråga om längre uppskof än till nästa riksdag, som sannolikt får för sig framlagd plan för försvaret så till lands som sjös och i sammanhang dermed ett af en dertill särskildt utsedd sakkunnig komité utarbetadt förslag till heia vår sjömateriel, synes mig klokast vara att, till dess vi fått taga del af dessa komitéarbeten, innehålla med alla arbeten, som icke stå för lifvet; och hemställer jag därför vördsamt, att detta anslag å 650,000 kronor måtte afslås.

Vid **sjette hufvudtiteln** förekommer ett anslag, som enligt Kongl. Maj:ts proposition skall utgå utan återbetalningsskyldighet, nemligen till *understödjante af sådana myrutedikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten* (se VI, pag. 57—59). Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som yttrat sig häröfver, säger i sitt utlåtande, att styrelsen fortfarande vidhåller den åsigt, hvartill styrelsen på grund af vunnen erfarenhet kommit, eller att det i allmänhet vore lämpligare och för vissheten att understödsmedlen rätt användes mer betryggande, om vattenaftappningsföretag i vidsträcktare mån än hittills, synnerligast inom de norra länen, varit fallet, understöddes medelst *lån* i stället för med anslag. Mig synes detta yttrande af en så kompetent auktoritet, som Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, bort äfven för Kongl. Maj:t vara afgörande, och att det således borde hafva begärts ett lån till ifrågavarande utdikningar och vattenaftappningar, men icke ett anslag. Det är på denna grund jag afslår sum-

man såsom anslag och föreslår, att den må nedflyttas bland länen på hufvudtitelns extra anslag.

På **sjunde hufvudtiteln** finnes upptaget ett ordinarie anslag för *lönetillökning åt Statskontorets samtliga tjänstemän i första lönegraden*, elfva personer, och 200 kronor åt hvar och en (se VII, pag. 3—5). Summan är visserligen obetydlig, och det är icke för dess storlek jag fäst uppmärksamhet vid densamma. Men det är icke längesedan Statskontorets lönestat blef af Riksdagen bestämd och reglerad. Det var nemligen år 1876, och år 1880 inkom till Kongl. Maj:t en likadan petition som den, hvilken nu legat till grund för Kongl. Maj:ts framställning; men då behagade Kongl. Maj:t afslå den. Dessutom synes det mig vara en för Riksdagen farlig väg att slå in på, absolut likställighet i löneväg mellan olika embetsverk, hvilka kunna hafva helt olika åligganden. På grund af dessa skäl finner jag, för principens skull och oaktadt det ifrågasatta anslaget obetydlighet, att det bör afslås.

Till *kontroll å tillverkningen af bränvin* har förut varit anslaget 500,000 kronor (se VII, pag. 30). Nu föreslår Kongl. Maj:t en minskning i dessa kontrollutgifter på den grund, att Kongl. Maj:t ämnar framlägga för Riksdagen ny förordning angående tillverkning af bränvin, med hvad mera dit hörer. Efter hvad jag tror skulle enligt detta förslag i stället för kontrollanter användas ett slags nya kontrollerande apparater, som skulle göra kontrollanter öfverflödiga. Jag tror att, till dess detta Kongl. Maj:ts förslag till ny förordning angående bränvinstillverkningen blifvit af Riksdagen godkänt, det är för tidigt att borttaga de 50,000 kronor, hvarmed Kongl. Maj:t nu föreslår att anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter måtte minskas; ty jag tror, som jag nyss nämnde, icke att Riksdagen kommer att bifalla först omnämnda förslag, sådant det af komitén blifvit framlagdt. Således uppför jag anslaget för dessa kontrollutgifter till 500,000 kronor eller 50,000 kronor *mer* än Kongl. Maj:t begärt. Men Kongl. Maj:t har till *anskaffande af kontrollapparater vid brännerierna* begärt på extra stat 300,000 kronor (se VII, pag. 35—37). Af de skäl jag nämnde, då fråga var om sjelfva författningsförslaget, och på grund af den tvekan, jag hyser om detta förslags antagande, förmenar jag, att det tills vidare kan anstå med detta stora och betydliga anslag till kontrollapparater, som kanske aldrig komma att finnas. Jag motsätter mig således beviljandet af detta anslag å 300,000 kronor.

På samma hufvudtitel finnes äfven upptaget ett anslag till *anskaffande af ett isbrytande ångfartyg för uppehållande af kommunikation vintertiden mellan Öland och fastlandet*, (se VII, pag. 37—42). När man med uppmärksamhet genomläser det statsrådsprotokoll, som afhandlar denna fråga, finner man, att ett bolag erbjudit sig att för 5,000 kronor årligen befordra post och passagerare vintertid mellan Öland och fastlandet, och Generalpoststyrelsen, som säkerligen är fullt kompetent att bedöma denna fråga, anser det för staten mera fördelaktigt att understödja ett enskildt bolag än att sjelf bestrida denna kommunikation. Ensamt aflöningen för

*Statsregle-
ringspropo-
sitionen.*
(Forts.)

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

kaptén och maskinist på ett statens fartyg skulle uppgå till 5,400 kronor om året, hvarförutom årliga drift- och underhållskostnaderna skulle komma att öfverstiga inkomsterna med 10,000 å 15,000 kronor; ty den postkommunikation mellan Gotland och fastlandet, som poststyrelsen öfvertagit, fordrar årligen 45,000 kronor. Öland är jemförelsevis icke så betydligt; det har endast 38,000 invånare. Under många år har enligt verkställda undersökningar postkommunikationen emellan Öland och fastlandet icke varit afbruten mer än en, högst två dagar å rad. Postförbindelsen vintertiden ådagalägger således icke nödvändigheten af ett dylikt fartyg, och jag hemställer följaktligen, att anslaget å 146,300 kronor för det ifrågasatta fartyget måtte afslås, och att i stället 5,000 kronor till betalning åt det bolag, som erbjudit sig bestrida vinterpostförseln mellan Öland och fastlandet, måtte anvisas på postverkets stat.

Slutligen förekommer på sjunde hufvudtiteln ett anslag till reparation af operahuset och iståndsättande af genom vådeld skadad teatermateriel (se VII, pag. 43—44). Detta anslag sönderfaller i två delar. Den ena afser reparation af en kronans byggnad, teaterhuset, hvartill visserligen erhållits en brandskadeersättning af 17,925 kronor; men denna summa har till fulla utgått och dessutom förefinnes för samma ändamål ett behof af 17,725 kronor 50 öre, som Kongl. Maj:t nu äskar. Detta anser jag vara rätt och billigt och vill till följd deraf lemna mitt bifall dertill. Men så är äfven fråga om den s. k. *teatermaterielen*, som visserligen tillhör staten, men som staten öfverlätit till en enskild person att nyttja och begagna samt att vårda och underhålla; och mig synes då rättvist och billigt vara, att denne enskilde person äfven svarar för den materiel, han mottagit. Att icke teaterstyrelsen lätit brandförsäkra densamma, är enligt mitt förmenande mycket illa och obetänksamt gjordt, då man genom en dylik försäkring förekommit den stora anslagsfordran, som nu har uppstått.

Vederbörande Departementschef har till statsrådsprotokollet yttrat, att "det ligger i sakens natur att särskilda statsmedel böra härtill anvisas"; min åsigt är alldeles motsatt hans, och jag tycker att "det ligger i sakens natur" att den person, som mottager så dyrbar materiel, också bör för densamma ansvara. På denna grund får jag vördsamt föreslå, att af det begärda anslaget 69,548 kronor icke af Kammarén måtte beviljas mer än 17,725 kronor.

Bland **åttonde hufvudtiteln**s ordinarie anslag förekommer ett anslag för ny lönereglering vid de högre och femklassiga allmänna läroverken, i 1882 års riksstat upptaget till 2,734,428 kronor, uti hvilket anslag Kongl. Maj:t äskar en förhöjning af 643,000 kronor (se VIII, pag. 5). De skäl, som tala för anstånd med denna högst betydliga utgift på ordinarie stat, äro till en del anförda vid frågan om uttagande af 400,000 kronor i skolafgifter för att dermed öka de ordinarie inkomsterna; jag förklarade nemligen då, att jag högeligen betvivlade att Riksdagen ville bifalla en lönereglering, innan en reorganisation, grundad på noggrann undersökning och pröfning, föregått beträffande sjelfva läroverken, läroplaner med mera. Jag

ber vidare att få påpeka, att vi, innan vi i denna fråga fatta definitivt beslut, först böra afvakta den Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, hvilken, enligt Departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet, kommer att till Riksdagen aflåtas. I det outredda skick, hvori frågan för närvarande sig befinner, nödgas jag till vidare yrka afslag.

På samma hufvudtitel förekommer vidare ett extra anslag till uppförande af en ny byggnad för den fysiska institutionen vid universitetet i Lund (se VIII, pag. 20—22). För berörda ändamål äskas nemligen af Kongl. Maj:tt 105,000 kronor, deraf för år 1883 skulle utgå 50,000 kronor. Då det skäl 1878 års Riksdag mot samma begäran anförde, nemligen: "det Riksdagen förestält sig, att förevarande behof skulle kunna, sedan den nya universitetsbyggnaden "blifvit fullbordad, med jemförelsevis ringa kostnader tillgodoses genom omflyttningar inom universitetets nuvarande byggnad", fortfarande kvarstår, anser jag på detta och andra, enligt min åsigt, talande skäl ifrågavarande anslag böra afslås.

Vi komma derefter till nybyggnad för Karolinska institutet i Stockholm (se VIII, pag. 23—28). Dertill äskas 315,000 kronor, hvaraf för 1883 100,000 kronor. Redan vid 1878 års riksdag, mine herrar, aflemnades nådig proposition rörande dessa byggnader, för hvilka då äskades 355,000 kronor. Riksdagen förklarade likväl då, i underdånig skrifvelse, N:o 37, att den i detta ämne förebragta utredning icke syntes Riksdagen ådagalägga, att nu ifrågasatta byggnadsarbeten skulle vara af så trängande behof påkallade, att dermed ej utan olägenhet skulle kunna för det dåvarande anstå. Någon ny på sak gående utredning har sedan dess, så vidt jag vet, icke åstadkommits. Ingen upplysning har lemnats om rummet och bostadsutrymmet i alla de på Karolinska institutets tomt uppförda byggnader. Der finnas tre eller fyra hus. Ett bland dessa är en palatslik byggnad, som på statens bekostnad har blifvit uppförd närmast sjön och innehåller en prydlig anatomisal, rum för samlingar och preparat m. m. d., en iskällare för förvarande af liken, som till de anatomiska undersökningarne användas o. s. v. Det hade varit skäl, synes mig, att Riksdagen fått veta allt detta, men icke ett ord nämnes om dessa betydliga lägenheter, om detta för institutets räkning uppförda palats. Måhända intaga i detta hus, liksom i så många andra statens hus, bostäder ett betydligt utrymme; detta vore väl illa nog, men i så fall kunde väl bostädernas invånare flytta undan och hyra lägenheter i närliggande hus.

Det var verkligen lyckligt att 1878 års Riksdag, då denna fråga senast var före, icke beviljade anslag till dessa nybyggnader; ty, mine herrar, nu erkänner Karolinska institutet och öfriga myndigheter, att hade vi då beviljat anslag till en sådan byggnad, hvilken troligen kommit att sträcka sig fram till Handverkaregatan, så hade denna nu måst delvis nedrivas till följd af beslutad gatureglering och nämnda gatas utläggande till 16 meters bredd, hvarigenom den kommer att skära in på Karolinska institutets tomt. Det är således, tror jag, för bittida att nu be-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

sluta om anslag till en så stor byggnad; vi böra vänta, till dess den nya gaturegleringen försiggått och vi få se, huru stort utrymme vi få att bygga på. Jag har varit på stället och betraktat byggnaderna och utrymmet och jag kan försäkra, att tills vidare kan hvarje byggnadsföretag derstädes anstå. Jag får således yrka afslag å det äskade anslaget af 100,000 kronor.

Vid nionde hufvudtiteln har jag två anmärkningar att göra, nemligen angående två pensioner. Jag inlåter mig ogerna på kapitlet om detta sorgliga pensionsväsendet; men jag kan här icke underlåta att nämna några ord till den verkan det hafva kan. Den ena pensionen skulle utgå till stationsingeniören vid statens jernvägsbyggnader *Waldenström*. Denne person är född 1828, har 31 år varit i statens tjänst, deraf under 24 år såsom stationsingeniör med aflöning af 6,000 kronor, (om han jemte lön uppburit äfven annan inkomst upplyses *icke*) och föreslås nu till 4,000 kronors pension. Mig synes dock, som om 3,000 kronor både med afseende å hans tjänst och hans meriter vore mer än nog, och jag får således vördsamt anhålla, att hans pension icke måtte sättas högre än till sistnämnda belopp, 3,000 kronor.

Min andra anmärkning afser pensionen för Generaldirektören *Beijer*, som är chef både för Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och för Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader. Herr *Beijer* är 70 år, har varit chef för södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet åren 1841—1855, tjänstgjort såsom ledande ingenjör för södra stambanan 1855—1862; är sedan sistnämnda år chef för Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och derjemte sedan år 1877 chef för Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader. Departementschefen lemnar i den Kongl. propositionen den upplysning, att Herr *Beijer* icke eger någon rätt till pension från allmänna indragningsstaten, enär de befattningar han innehar *icke* äro på ordinarie stat uppförda. Herr *Beijer* har under åtskilliga år visserligen åtnjutit en lön uppgående till 14,000 kronor, men då jag tror mig med visshet kunna säga, att Herrar Statsråd icke hafva högre pension än 8,000 kronor, och, efter hvad jag tror, herrar generaler och generalbefälhafvare uppbära pension af endast 6,000 kronor, får jag vördsamt föreslå, att den nu ifrågasvarande pensionen bestämmes icke till 9,000 kronor utan till 7,000 kronor.

Sammanfattar jag nu de förslag till besparingar, som jag gjort, och jemför dem med de förslag till nedsättningar i inkomsterna, som jag framställt, blir resultatet följande:

<i>Föreslagen nedsättning i inkomster</i> genom skolafgiftens borttagande	400,000: —
genom minskning i den beräknade bränvinstillverkningsafgiften.....	600,000: —
	Summa minskning 1,000,000: —
<i>Föreslagen ökad inkomst</i> genom bankovinstens högre beräkning	375,000: —
Återstår minskning i inkomst, som genom besparing bör betäckas.....	625,000: —

Detta rörande de föreslagna förändringarne i afseende å inkomsterna. Vända vi oss till de af mig föreslagna besparingarne, finna vi dessa vara:

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Föreslagna besparingar å hufvudtitlarnes anslag:

å ordinarie stat	648,200: —
å extra stat	2,004,953: —
	<hr/> Summa 2,653,153: —

Afdrages från sistnämnda belopp 50,000 kronor, utgörande förhöjd aflöning till kontrollanter öfver bränvinsbränningen, hvilken summa jag, för den händelse det förväntade förslaget till ny bränvinsförfattning varder af Riksdagen afslaget, tagit med i beräkningen, återstår dock såsom *verklig besparing 2,603,153 kronor*, ett belopp, hvilket, såsom vi finna, vida öfverstiger den af mig föreslagna minskningen i statsinkomsterna.

Innan jag slutar, har jag önskat få nämna några ord med anledning af Hans Excellens Herr Statsministern Grefve Posses yttrande vid remissen af Kongl. Maj:ts nådiga proposition rörande statsverkets tillstånd och behof vid 1881 års riksdag med afseende å mitt då framställda förslag om besparingar å hufvudtitlarnes anslag. Hans Excellens yttrar nemligen, att "i den Kongl. propositionen hade yrkats anslag på så höga belopp, att det vore "önskligt, om Riksdagen nedsatte dem — —"; och med anledning häraf tillägger Hans Excellens: "Det är nu ett anspråk från den ärade "talarens (Klinckowströms) sida, som jag icke kan anse vara *allvarsamt* "menadt." — Jag ber Hans Excellens vara öfvertygad om, att jag har nog politisk takt för att icke företaga mig att *skämtsamt* behandla en så *allvarlig* fråga som en Kongl. Maj:ts proposition, och att det då, lika så väl som nu, var *allvarligt* menadt. Hans Excellens har rätt att säga, att jag har bristande sakkännedom om det eller det anslaget nödvändighet o. s. v.; men Hans Excellens har icke rätt att säga att jag icke med allvar bedömer frågan. Jag stöder detta mitt yttrande på följande händelse, som under en föregående riksdag passerade. Vid 1878 års riksdag yttrade en talare på södermanlandsbänken, som Kammaren kanske helst hörde af alla sina ledamöter: "— — hade Regeringen vid förra riksdagen med verkligt *allvar* och kraft drifvit på frågan, hade vi haft den bevaringslag, som af Kongl. Maj:t föreslogs."

Härpå svarade dåvarande Statsministern Excellensen Frih. De Geer, bland annat, att den ifrågavarande talaren hade ingen rätt att betvifla Regeringens *allvar*; men att han hade rätt att döma om dess kraft, huru han behagade.

Efter detta svar yttrade den nämnde talaren: "Hans Excellens Statsministern har anmärkt, att jag väl hade rätt att yttra mig öfver Regeringens kraft, men icke öfver dess allvar, och jag erkänner nu att ordet *allvar* var illa valdt. Det var illa valdt, därför att det kan hafva flera betydelser. Man kan sätta det så-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

som en motsats till *skämt*, och om jag i denna mening begagnat ordet, hade det varit oskickligt.“

Jag anser, att när Regeringen har rätt att i fråga om uttrycken finna skydd mot påståendet att den icke har *allvar* med hvad den yttrar och gör, så hafva folkets representanter samma rätt. Det är på denna grund och på det att icke mina nu gjorda anmärkningar måtte af Hans Excellens blifva på samma sätt bedömda, som jag tagit mig friheten att yttra detta.

Jag anhåller vördsamt, att dessa mina anmärkningar måtte få åtfölja den Kongl. propositionen rörande statsverkets tillstånd och behof till Stats-Utskottet.

Herr Wallenberg: Jag ämnar visserligen icke upptaga till bemötande alla af Friherre Klinckowström gjorda anmärkningar, men i ett enda fall kan jag icke lemna hans yttrande utan vederläggning, och det är, då han motsätter sig Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af anslag till byggande af ett nytt öfningsfartyg, och det på den grund, att den tillsatta s. k. sjöförsvarskomitén ännu icke afgifvit sitt betänkande angående sjöförsvarets blifvande materiel.

Jag ber att få fästa hans uppmärksamhet derpå, att ännu ingen sjöförsvarskomité funnits, som ifrågasatt uteslutandet af öfning, och här är icke begärtd något annat än anslag till ett nytt öfningsfartyg, som skall sättas i stället för ett gammalt, som byggdes för 34 år sedan och hvars reparation i det oändliga vore en uppenbar misshushållning.

Det var blott detta jag ville anföra till protokollet.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den Kongl. propositionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 19 innevarande Januari bordlagda nådiga proposition angående med Frankrike afslutade nya handels- och sjöfartstraktater.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre Hochschild: I den Kongl. propositionen angående handelstraktaten med Frankrike uttalar Kongl. Maj:t sin fasta tillförsigt, att ytterligare rådrum för den pröfning, Kongl. Maj:t förbehållit Riksdagen, skall kunna beredas utöfver den 8 nästkommande Februari. Vid underdånig föredragning inför Kongl. Maj:t den 1 Juli 1881 uttalade jag såsom Chef för Utrikesdepartementet följande ord:

“Val qvarstår den olägenhet att, då förlängningen af den nu gällande traktaten icke kan sträckas öfver den 8 Februari 1882, en mellantid kan tänkas inträda, under hvilken den gamla traktaten upphört att gälla, och den nya — hvilken, derest tariffsatser komma att deruti intagas, Riksdagen såväl som Stortinget, enligt

min åsigt, böra sättas i tillfälle att pröfva, innan den af Kongl. Maj:t ratificeras — ännu icke trädt i kraft; men jag är öfvertygad, att, sedan underhandlingarne väl en gång leddt till afslutande af en ny traktat, skall med all säkerhet kunna från fransk sida påräknas det tillmötesgående, att denna olägenhet varder genom särskilda lagstiftningsåtgärder undanröjd.“

Allt sedan början af underhandlingarne med Frankrike har det varit Kongl. Maj:ts regerings sträfvan att bereda Riksdagen tillräckligt rådrum för pröfning af traktaten. Efter att fåfängt hafva sökt få denna prorogation bestämd till ett halft år, har Kongl. Maj:ts regering — till följd deraf att Frankrikes regering af franska kamrarne bemyndigats att prorogera endast på tre månader, d. v. s. från den 8 November till den 8 Februari — nödgats inskränka sina anspråk. Vi upphörde dock icke i våra bemödanden att förskaffa Riksdagen så lång tid som möjligt för en pröfning; sålunda gjordes hos franska regeringen framställning om att åtminstone till den 1 April erhålla ett sådant rådrum, men icke heller detta lyckades. Emellertid hafva så till vida våra försök krönts med framgång, att franska regeringen medgifvit att *någon* pröfningstid skulle beredas nationalrepresentationerna utöfver den 8 Februari. I statsrådsprotokollet för den 13 dennes finnas de ord återgifna, i hvilka franska handelsministern lofvar att åtgärder skola föreslås till förekommande af afbrott i det konventionella tillståndet emellan de kontraherande parterna. Någon bestämd dag blef likväl icke då af franska regeringen utsatt. På grund deraf har jag åt Kongl. Maj:ts minister i Paris gifvit uppdrag att göra framställning och har franska handelsministern med anledning deraf yttrat sig sålunda: “Varen obekymrade, en förlängning af åtminstone en månad kan påräknas.“ Vi äro således trygga i afseende på denna tid: den 8 Mars skulle enligt denna försäkran den gamla traktaten löpa till ända. För att emellertid sätta Kongl. Maj:t i tillfälle att i tid underrätta franska regeringen om den utgång frågan inom Riksdagen rönt är det likväl nödvändigt att Kongl. Maj:t förfogar öfver åtminstone två dagar; ty äfven med användande af telegrafan fordras åtskilliga formaliteter. Således skulle den 6 Mars vara den dag, då Kongl. Maj:t borde vara i tillfälle att meddela franska regeringen det svar, som Kongl. Maj:t på grund af Riksdagens och Storthingets beslut har att afgifva. Jag får därför vördsamt uttala den förhoppning, att det Utskott, till hvilket traktatfrågan kommer att af Kammaren hänskjutas, måtte behandla densamma med den skyndsamhet att äfven inom Kamrarne kan åt densamma egnas den grundliga pröfning, vid hvilken Kongl. Maj:ts regering, för sin del, fäster en synnerlig vikt och som Kongl. Maj:ts regering hoppas skall leda till ett godkännande af hennes allvarliga bemödanden att vid detta tillfälle tillgodose vår handels och våra näringars kraf.

Jag begagnar tillfället att fästa Kammarens uppmärksamhet på det förhållande rörande traktatfrågan, att Kongl. Maj:ts rege-

*Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.
(Forts.)*

ring under det underhandlingarne pågingo beslöt att åt fullmäktige i Paris gifva i uppdrag, att, då de af Frankrike skulle för Sverige och Norge begära den mest gynnade nations rättigheter och samtidigt dermed åt Frankrike i de förenade rikena erbjuda lika fördel, ett undantag skulle göras för det tredje skandinaviska landet, Danmark. Af traktatens ordalydelse finner Riksdagen, att Kongl. Maj:ts regerings önskan härutinnan icke blifvit uppfylld. Kongl. Maj:ts regering hade af lätt förklarliga skäl, grundade på vårt naboförhållande, önskat bereda en sådan undantagsställning åt Danmark, men ansåg sig, då så stora och viktiga intressen dermed kunde äfventyras, icke böra till det yttersta yrka på någon undantagsförmån för detta land.

Friherre Klinckowström: Det kan naturligtvis icke vara min mening att nu yttra mig öfver traktaten i detalj. Jag anser att dertill fördras, att man inväntar dels den undersökning — och som jag hoppas grundliga undersökning — hvilken nu pågår rörande de svenska näringarnes tillstånd uti en dertill särskildt förordnad komité, och dels det förslag till tulltaxa, som, efter hvad jag tror, samma komité är sysselsatt med att utarbета; men jag har icke velat låta remissen af denna för hela vårt näringslif så högst viktiga proposition gå förbi, utan att nämna något om densamma.

Den brådska, som egt rum för att åstadkomma denna, enligt min mening, alls icke brådslande traktat, har nödgat regeringen att denna gång, i likhet med hvad som skedde 1865, försumma att hänskjuta frågan till vederbörliga myndigheters yttrande, innan vederbörande statsrådsledamot föredrog densamma inför Kongl. Maj:t i Statsrådet. 10 § Regeringsformen säger likväl: "Innan ärendena hos Konungen i Statsrådet föredragas, skola de, genom "nödiga upplysningars inhemtande från vederbörande embetsverk, "af den föredragande beredas." Visserligen har, såsom synes på sid. 22 i Kongl. Maj:ts proposition, en promemoria blifvit lemnad af två embetsmän i Kongl. Kommerskollegium, men denna är alldeles icke officiell och rörer frågor af helt annan beskaffenhet än franska traktatsförslaget och dess inflytande på våra näringars ställning. Den ifrågavarande promemorian, som är uppsatt af Presidenten Wærn och Kommersrådet Sjöberg, innehåller en jemförelse mellan 1881 års generella franska tariffer och den hittills gällande af 1865. Icke heller denna promemoria kan således sägas lemna upplysningar rörande den ifrågavarande traktaten.

De myndigheter, som, enligt min åsigt, till följd af grundlagens bud bort hafva blifvit i frågan hörda, äro Kongl. Kommerskollegium och Kongl. Generaltullstyrelsen, hvilken senare myndighet, efter mitt förmenande, är den mest kompetente att bedöma denna fråga. Generaltullstyrelsen har dock alldeles icke blifvit hörd; deremot har den s. k. tullkomitén afgifvit två yttranden, det ena den 29 Augusti och det andra af den 7 December nästlidet år. Af det första af dessa komiténs betänkanden framgår att till komitén hänskjutits frågan om 11 å 15 artiklar af de 135

som i den franska traktaten förekomma. Tullkomitén har der visserligen redogjort för *dessa* traktatbestämmelsers inverkan på våra näringsförhållanden; men alldeles icke beräknat den förlust som staten skulle lida genom antagande af traktaten i dess helhet. Det andra yttrandet af komitén (sid. 72) innehåller deremot alldeles *icke* någon granskning rörande frågan om de många artiklar, som blifvit af chefen för Finansdepartementet till komitén hänskjutne. Såsom herrarne finna, uppräknas en massa artiklar, för hvilka Frankrike fordrar nedsättning i tullsatsen, men går man till sjelfva komiténs svar, som återfinnes under § 4 på sid. 75, så rymmes detta på — *tio rader* . Icke heller detta är således någon granskning af de ifrågavarande tullsatserna och af frågan om desammas inflytande på våra svenska näringar. Detta finner jag vara ganska ledsamt för Kongl. Maj:ts regering; ty jag tror, såsom en framfaren svensk konung sagt, att " *lagen går öfver allas våra hufvuden* ", och så mycket mera *grundlagen* . Jag tror derfor att regeringen, likasom alla dödliga, är pliktig att lyda dess bud och föreskrifter.

Den andra anmärkning jag har att göra är att Kongl. Maj:ts regering icke inväntat den utredning af våra näringars tillstånd, som nu, såsom jag nyss nämnde, inom tullkomitén pågår. Jag tror, att det varit så mycket mera nödvändigt att göra detta, som det, innan såväl regeringen som Riksdagen fått taga fullständig kännedom af detta ganska vidlyftiga samt — jag är öfvertygad derom — samvetsgrant affattade och sakrika betänkande, för litet hvar torde blifva svårt att kunna bedöma denna högst viktiga fråga i sin helhet; och endast på ett sådant bedömande beror, föreställer jag mig, huruvida denna traktat kan anses skänka Sverige sådana fördelar, att det lönar mödan att antaga densamma eller ens ingå i negociationer derom.

Har Kongl. Maj:ts regering gjort sig fullt reda för denna sak? Att döma af de handlingar, som blifvit oss förelagda, jemte den Kongl. propositionen, tviflar jag högeligen derpå. Det spåras i allting, att så icke varit fallet; och regeringen tyckes varit i nog stor okunnighet om näringarnes tillstånd i landet och den verkan, som den hittills gällande traktaten af år 1865 haft på näringarne och det nationella arbetet. Hvad betyder egentligen, mina herrar, den mellan Frankrike och Sverige afslutade traktaten med afseende å varu-utbytet länderna emellan? Man gör så mycket väsen af de fördelar vår export skulle vinna genom den nu föreslagna traktaten. Men går man frågan litet närmare in på lifvet med Kommerskollegii berättelse rörande utrikes handeln för år 1879 — den sista vi hafva — i handen, visar sig detta, liksom så många andra löften och förespeglingar, vara idel rök och dimma. År 1879 var nemligen totalexporten från Sverige till Frankrike 27,828,927 kronor och importen från Frankrike till Sverige 5,469,503 kronor. Men med afseende å den svenska exporten är det väl skäl att göra sig litet reda för, huru stor del deraf som kommer att sortera under traktaten. Det är ju naturligt, och det tror jag

*Proposition
ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)*

*Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.
(Forts.)*

hvar och en kan begripa, att alla de artiklar, vi exportera på Frankrike och som enligt 1881 års generella tulltaxa äro förklarade tullfria för hela världen, äfven måste vara fria för oss. Hvilka äro då dessa artiklar? Jo! Det är först och främst alla oarbete trävavaror, timmer, bjelkar och sparrar, — 6,6 tums och deröfver —, bräder och plankor, brädstump och trämassa, hvilket allt tillsammans utgör 16,619,294 kronor. Vidare tryckta böcker, 4,320 kronor, hudar och skinn 77,160 kronor, koppar och bly 116,793 kronor, samt af spannmål hafre och korn, tillsammans 7,515,050 kronor. Således äro af våra exportartiklar på Frankrike dylika till ett sammanlagdt värde af 24,332,617 kronor fria från tull; och för dessa behöfva vi följaktligen icke betala någon tull, äfven om vi aldrig uppgjort någon traktat med Frankrike.

Tullpligtiga åter äro jern och stål, smältstycken, maskinerier, papp, papper och papperstapeter, tjära, arbetade trävavaror, tändstickor samt af spannmål hvete. Alla dessa artiklar finnas upptagna som tullpligtiga enligt 1879 års export, men om man beräknar tullen efter 1881 års generella franska tulltaxa, draga de tillsammans en tull af 840,528 kronor.

Hvad har nu den franska handelstraktaten egentligen förskaffat oss för *lättnad* i denna vår tullafgift till Frankrike? Det vore allt skäl såsom jag nyss nämnde, och högst nödvändigt, att åstadkomma en utredning af de förluster och de bättre betingelser som genom den franska traktaten för oss uppkomma; och jag hoppas att Bevillnings-Utskottet vill för Riksdagen nu, liksom 1865 var fallet, framlägga en sådan utredning. Att sådant hitintills icke skett genom regeringens försorg, beklagar jag och anser vara högst orätt.

Näväl! Dessa tull-lindringar, som den franska handelstraktaten skulle skänka oss utöfver den generella taxan, utgå å högst få af de artiklar, som ansetts värdiga att figurera i Kommerskollegii berättelse angående vår utrikes handel och sjöfart, särskildt på Frankrike. Det är nemligen byflade trävavaror och andra arbeten af trä, papp, skuret och oskuret, smör — som vi aldrig exportera på Frankrike —, gjutet jern, barlastjern, tackjern, stångjern och förtent jern, vanligt papper och smältstycken. Af dessa är det högst få, summa 6, artiklar, af hvilka en något så när betydlig export på Frankrike eger rum. Om man nu beräknar de tull-lindringar den föreslagna traktaten skulle förskaffa oss i 1881 års allmänna tarif, belöpa sig dessa till ett sammanlagdt belopp af 106,748 kronor, af de 840,528 kronor, som vi nödgas betala enligt den allmänna tariffen. Således reducerar den sig så mycket utskrikna fördelen af den föreslagna traktaten till en lindring i tullafgifter afinalles 106,748 kronor. I sanning en lumpen summa vid jemförelsen med hela vår export på Frankrike!

Men å andra sidan, mine herrar, är det rätt och billigt att också se till, hvarthän den lindring i tullsatter, som vi enligt den föreslagna traktaten skulle bereda Frankrikes export på Sverige, komme att leda oss. Jag har icke haft tid att beräkna detta för alla de 135 artiklar, som den franska traktaten inne-

håller. Detta *borde* hafva skett genom regeringens försorg, och jag hoppas att det sker genom Bevillnings-Utskottets. Men för att lemna Herrarne en idé om, hvarthän det skall bära i finansielt afseende att låta den franska traktatens bestämmelser gälla för hela världen, såsom vi nu för tiden göra — ty vi hafva icke en särskild konventionel taxa med det eller de länder, med hvilka vi uppgjort handelstraktater, utan så snart ett land med oss uppgjort en traktat, insättas dennas bestämmelser i den allmänna taxan, och hela världen, äfven de länder, som aldrig lemnat oss några nämnvärda tull-lindringar, såsom Ryssland och Amerika, komma genast i åtnjutande af samma fördelar och tull-lindringar, som de mest gynnade nationer hos oss, ett tillvägagående från vår sida, som jag anser vara en af de sorgligaste företeelserna i vår tull-lagstiftning — har jag räknat ut i fråga om ett par artiklar, huru härmed sig förhåller, och skall med dessa exempel visa, huru ofördelaktigt införandet af den franska traktatens bestämmelser i den allmänna tulltaxan ställer sig för oss.

Om jag betraktar artikeln *vin* på fastager, inkom deraf från Frankrike år 1879 568,825 liter till värde af 169,417 kronor och på buteljer 272,888 liter, värda 463,487 kronor. Nu har den franska traktaten föreslagit och regeringen för sin del gillat, att tullavgiften för detta vin skall nedsättas till 16 $\frac{1}{2}$ öre pr liter såväl på fastager som ock på buteljer. Som Herrarne alla minnas, beslöt 1880 års Riksdag, att i händelse den franska traktaten utginge och upphörde, skulle detta vin draga en högre tull af 30 öre per kilogram på fastager och 65 öre per liter på buteljer. Om jag nu räknar ut den tull Frankrike får erlægga för denna artikel, efter en beräkningsgrund af 16 $\frac{1}{2}$ öre per liter, blir summan endast 138,881 kronor, i stället för 343,663 kronor, om jag taxerar vinet till 30 öre pr kilogram på fastager och 65 öre pr liter på buteljer, och förlusten blir alltså 204,782 kronor. Men totalimporten från hela handelsverlden till Sverige uppgår till 1,938,531 kilo på fastager och 372,791 liter på buteljer eller tillsammans 2,360,026 liter, och tullen å denna kvantitet, beräknad efter 16 $\frac{1}{2}$ öre per liter, hvilket naturligtvis kommer att blifva tullsatsen å denna artikel för hela världen, på det sätt vi redigera vår tulltaxa, utgör 389,735 kronor, i stället för 823,873 kronor, efter 30 öre pr kilogram vin på fastager och 65 öre per liter på buteljer enligt 1880 års Riksdags alternativa beslut. Alltså uppstår en förlust på artikeln *vin* af 434,138 kronor, tack vare detta hufvudlösa sätt att redigera taxan, i stället för att denna förlust stannade vid 204,782 kronor, om vi hade en *särskild* taxa för Frankrike, och en särskild *generel* taxa för hela den öfriga världen.

På samma sätt förhåller det sig med artikeln *helsiden-väfnader*. Frankrikes import till Sverige af dylika väfnader uppgick år 1879 till omkring 47 kilogram. Hade dessa upptagits i tull till 2: 80 per kg., skulle tullen utgjort 131 kronor, i stället för 660 kronor, efter 5 kronor per kg. enligt 1880 års Riksdags alternativa beslut; således skulle förlusten uppgått till 329 kronor. Men då nu hela världen har samma fördelar som Frankrike, så utgör den lägre

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

tullen på denna artikel efter en totalimport af 15,286 kg. helsidenväfnader, andra slag, 42,800 kronor, i stället för 76,430 kronor efter den högre tullsatsen 5 kronor, som 1880 års Riksdag alternativt beslutat. Vi förlora alltså endast på helsidenväfnader 33,630 kronor i tullinkomst, till följd af den minskning i tull som uppstår derigenom att vi icke hafva en *särskild* taxa för Frankrike och en *allmän* taxa för hela världen.

Om man på detta sätt genomgår artikel efter artikel i traktaten, skall man finna, hvilken högst betydlig summa som undandrages svenska statsverket, till följd af detta sätt att gå till väga i vår tullagstiftning.

Jag vill icke längre uppehålla frågan med fortsatt utredning och diskussion, men på grund af den korta utredning jag nu framställt synes det mig som om regeringen illa bevakat landets intressen vid afslutandet af ifrågavarande traktat. Regeringen har, som skriften säger, bjudit oss i stället för bröd en sten, i stället för fisk en orm och i stället för ägg en skorpion. Den regering, som så gör, kommer icke att ega lång tillvaro.

Jag anhåller att dessa mina anmärkningar må få åtfölja traktaten till Bevillnings-Utskottet.

Herr Wallenberg: Jag begärde ordet med anledning af den upplysning Hans Excellens Utrikesministern lemnade Kammaren, och hvilken innebär ett prof på, att han haft all osparad möda att söka bereda Riksdagen det rådrum, som kunde erfordras eller möjligen vinnas. Man kan ju icke annat än känna sig tacksam för att Herr Utrikesministern beredt ett sådant rådrum. Men en annan fråga är, huruvida Riksdagen *bör* begagna sig af detta rådrum till det yttersta, blott därför att det erhållits? Jag anser för min ringa del icke olämpligt att här uttala den åsigt, att det vore mycket bättre, om Riksdagen *inom den först bestämda tiden* fattade sitt beslut i frågan och offentligt tillkännagaf detsamma. Och detta först och främst emedan förhållandena i det land, med hvilket man nu står i begrepp att avsluta en traktat på tio år, äro ganska *rörliga*. När en sådan traktat väl är afslutad och ratificerad, kommer den att respekteras, och derigenom uppnås en för våra handelsförhållanden särdeles gynsam *stadga*, som jag anser vara det viktigaste resultatet af hela denna traktat. Detta var ock en af de omständigheter, som under den nu tilländalupna traktaten ländt till största fördel för vårt land. Det kan icke vara ändamålsenligt att handeln oroas oupphörligt genom möjligen inträffande förändrade tullbestämmelser. Såsom synes af det inför Kongl. Maj:t förda protokoll, har det varit oundgängligt att begära flera förlängningar af den gällande traktaten. Under dessa tillfälliga prolongationerna har man sväfvat i ovisshet om hvad som kunde inträffa. Ingen kan beräkna eller åstadkomma en uppgift på alla de affärsförhållanden, som lida af en sådan ovisshet. Om till exempel ett fartyg inkomme för sent i en fransk hamn, då traktaten icke blifvit förlängd, kunde fartyget få vidkännas omkostnader motsvarande en tredjedel af hela sin frakt.

Dertill kommer en annan omständighet, hvarpå jag ber att få fästa Bevillnings-Utskottets uppmärksamhet. Det är nemligen just denna tid på året, som våra exportörer vidtaga åtgärder för att afsluta sina leveranskontrakt. De viktigaste affärerna afslutas vanligen i Februari och Mars. Och därför är det för dem af ganska stor vikt att få veta hvad de hafva att rätta sig efter, och bäst vore om Riksdagen så fort som möjligt fattade sitt beslut, vare sig traktaten gillas eller förkastas.

Det bör icke heller möta synnerliga svårigheter att göra processen kort. Ty här kan det icke komma i fråga att genomgå artikel efter artikel och uppställa ändringsförslag, som sedermera skola blifva föremål för särskilda sammanjemkningar, öfverläggningar och återremisser; utan det är endast fråga om att svara *ja* eller *nej*. Icke heller lära de, som redan långt före detta beslutat sig att rösta *nej!* till hela traktaten, kunna öfvertygas, äfven om man håller på sex veckor längre med frågans diskuterande. Och således tycker jag att här föreligga sådana omständigheter, att man bör kunna hoppas, att Bevillnings-Utskottet snart inkommer med sitt betänkande i ämnet.

Till Utskottet hänskjuter jag till närmare skärskådande de siffror, Friherre Klinckowström uppgifvit. Jag hvarken vill eller kan inlåta mig i någon granskning af desamma. Men då han slutade sitt anförande med ett offentligt klander af regeringen för dess behandlingssätt af traktatfrågan, ber jag att få inskrifva för min räkning i Kammarens protokoll, att jag hyser en alldeles motsatt mening. Jag har icke hört det minsta befogade klander mot regeringen i detta afseende, utan tvärtom. Åtminstone anse de, som representera handel och sjöfart, sig böra uttrycka sin tacksamhet just för det sätt, hvarpå regeringen dels själf, dels genom sina underhandlare behandlat denna viktiga fråga.

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag anhåller att få till alla delar instämma i den siste ärade talarens yttrande angående den franska handelstraktaten. Ehuru man visserligen bör kunna antaga, att de löften, den nuvarande franske handelsministern afgifvit rörande möjligheten för oss att fördröja vårt svar angående traktaten till den 6 Mars, skola af *honom* uppfyllas, är likväl ställningen för närvarande i Frankrike sådan, att man nästan hvarje dag kan befara, att den nuvarande ministären kan komma att afgå, och huruvida den handelsminister som efterträder Monsieur Rouvier hyser samma åsigt som han, kan man icke veta. Möjligen kan han ju hysa alldeles motsatta åsigt, och ehuru jag efter utrikesministerns anförande har all anledning att antaga, att han ändå skall acceptera sin företrädares blott muntligt afgifna löfte i detta fall, tror jag dock, att ju förr Riksdagen *kan* åstadkomma ett beslut i denna fråga, desto bättre är det, äfven af de skäl som den siste ärade talaren anförde.

Den talare, som hade ordet näst före honom, ville låta Kam-maren antaga att några fördelar icke beredas vårt land genom den franska handelstraktatens antagande, och jag förmodar, att

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

*Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.
(Forts.)*

han hade samma åsigt rörande sjöfartstraktaten, hvilken han helt och hållet förbigick. För min del är jag af en alldeles motsatt mening. Jag tror, att icke så obetydliga fördelar skola genom traktatens antagande vinnas, särskildt med afseende å trävaror, deraf en ganska stor export på Frankrike eger rum. Men äfven i afseende å jern äro fördelarne icke oväsentliga. Samme talare anförde att smältstycken skulle vara fria; detta är ett misstag. Smältstycken draga enligt nu gällande Tarif général en tull af 6 francs per 100 kilogram, och en nedsättning i tullen till francs 4: 50 eger rum endast i det fall att de innehålla 6 procent slagg; men våra smältstycken äro icke så dåliga, att de innehålla 6 procent slagg. Genom antagande af den franska handelstraktaten nedsattes denna slaggsprocent till 4 procent, i hvilket fall tullen bibehålles vid 4 francs 50 cent., då deremot, om slagghalten är mindre, tullen komme att utgöra 5 francs pr 100 kilo. Jag föreställer mig att alla våra smältstycken det oaktadt komma att draga en tull af 5 francs, emedan äfven 4 procent är en större quantitet slagg än som innehålles uti våra smältstycken.

För min del anser jag dock icke de direkta fördelarne af traktaten vara de i främsta rummet beaktansvärda. Den största fördelen är otvifvelaktigt den säkerhet vi erhålla, att under den tid, traktaten kommer att bestå, inga höjningar af tullarne kunna ega rum. Om deremot en annan nation under denna tid erhåller ännu större fördelar, komma äfven vi i åtnjutande af samma fördelar. Detta är den egentliga fördelen af traktaten, i synnerhet i ett sådant land som Frankrike, der man omöjligt kan beräkna, hvilka förändringar i tullagstiftningen som kunna inträffa. Hela den franska tullpolitiken grundar sig på reciprocitet. Jag vill ej påstå att denna grund är riktig, men vi hafva dock ingen annan utväg, om vi vilja tillförsäkra oss de fördelar vi önska, än att iakttaga denna reciprocitet; och de olägenheter, som skulle uppstå derigenom att åtskilliga franska importartiklar få något billigare tull hos oss, kan jag för min del icke högt uppskatta.

Den ärade talare, jag nyss omnämnde, klandrade att vi icke för hvarje land, med hvilket vi uppgjorde en traktat, äfven hade en särskild tulltaxa, utan blott en gemensam sådan för alla land. Äfven i detta fall tror jag, att han begick ett misstag, ty här är icke fråga om att belägga vin och konjak från andra länder med samma fördelaktiga tull som Frankrikes.

Att, såsom han ofta föreslog, invänta tullkomiténs betänkande och derpå grunda beslut, vore att alldeles omöjliggöra traktaten och jag förmodar att just detta var hvad han önskade.

Slutligen tillåter jag mig uttala den åsigt, att, efter den behandling denna fråga rönt och den omsorg Kongl. Maj:ts regering egnat åt dess behandling, det skulle innebära ett misstroende-votum mot denna att icke antaga traktaten, hvaraf regeringen på intet vis gjort sig förtjent.

Herr Reuterswärd: Jag hade icke tänkt deltaga i denna debatt och skall icke heller yttra mig hvarken om frågans formella

eller ekonomiska sida utan endast inlägga en protest mot ett yttrande af den talare på stockholmsbänken, som sade, att frågan vore af den enkla beskaffenhet, att den endast fordrade ja eller nej till svar. Jag tror för min del, att det åligger Riksdagen i sista rummet och Bevillnings-Utskottet i första hand att icke all för lättvindigt behandla en fråga, som har ett så genomgripande och stort inflytande på vårt näringslif icke endast för stunden utan äfven för en lång framtid. Åtminstone anser jag mig icke stå till svars med något sådant tillvägagående. Om det äfven skulle vara Kammarens mening, att frågan skall afgöras i största hast, så anser jag mig såsom ledamot af Bevillnings-Utskottet dock pligtig att söka få all den utredning af denna fråga, som dess vikt kräfver.

*Proposition
ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)*

Hvad den siste talarens yttrande beträffar, att det vore ett misstroendevotum mot regeringen, om Kammaren hade en olika åsigt i denna fråga, så vill jag förklara, att ett sådant misstroendevotum har jag icke åsyftat.

Herr Casparsson: Då två talare i Kammaren hafva uppmanat Bevillnings-Utskottet att raska på med behandlingen af denna fråga, oaktadt den förklaring Herr Ministern för utrikes ärendena afgifvit att anstånd torde kunna erhållas till den 8 Mars, så tager jag mig friheten att påpeka hvad Chefen för Finansdepartementet anført till statsrådsprotokollet den 13 dennes: "Det ligger naturligtvis icke inom min förmåga att åstadkomma den utredning som kan vara behöflig för en fullständig pröfning af den ifrågavarande traktaten."

Således hafva ifrågavarande traktater inom Konungens råd icke varit underkastade den "fullständiga pröfning," som finansministern sjelf ansett behöflig. På sidan 89 uppräknar han vissa allmänna synpunkter och säger "ur nu antydda synpunkter böra traktaterna bedömas". Under sådana förhållanden finner jag det högst nödvändigt, att åtminstone Bevillnings-Utskottet behandlar traktaterna icke "ur antydda synpunkter" utan efter den utredning, som finansministern sjelf ansett "behöflig för en fullständig pröfning". Då Bevillnings-Utskottet är så lyckligt att inom sig ega tre f. d. ledamöter af Konungens råd, så är jag fullkomligt öfvertygad, att Riksdagen, hvars rådgifvare Bevillnings-Utskottet i detta fall är, kan påräkna den utredning och fullständiga pröfning, som nu icke synes hafva egnats åt traktaterna, innan de inför Kongl. Maj:t föredragas.

En föregående talare har redan påpekat den brist som förefinnes, nemligen att Kommerskollegii utlåtande icke blifvit infor-dradt, och jag kan icke annat än deri instämma. Det tillhör dock icke den enskilde representanten att uttala något omdöme om den ordning, hvori ett ärende inför Kongl. Maj:t föredragas; — detta tillhör Konstitutions-Utskottet. Deremot torde det icke förmenas den enskilde representanten att yttra sig om den ordning, hvori ett ärende föredragas inför Riksdagen. När det nu finnes ett embetsverk för handel och sjöfart, så förefaller det mig egendom-

Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.
(Forts.)

ligt, att frågan om nya handels- och sjöfartstraktater icke i detta embetsverk förut erhållit den förberedande pröfning, som kräfves. Man får visserligen den upplysningen, att två ledamöter af Kollegium hållit en öfverläggning, och att denna öfverläggning hållits i "Kongl. Kommerskollegium", men den bifogade P. M. är icke något embetsutlåtande utan endast två enskilda ledamöters utlåtande öfver saken.

Den nu föredragna traktaten har efter min uppfattning helt och hållet egenskapen af ett köpekontrakt, der båda kontrahenterna söka betinga sig så stora fördelar som möjligt. Vi hafva fått upplysningar om den *speciella tariff*, som Sverige kan betinga sig genom traktatens antagande, men om den *allmänna tariffen*, som utgör sjelfva utgångspunkten för köpeafhandlingen, hafva vi icke fått några upplysningar, och jag anhåller därför ödmjukligen hos Bevilnings-Utskottet, att innan det framlägger ärendet inför Riksdagen vi måtte få ett utdrag ur den allmänna tariffen. Jag förmodar, att den ej kan vara svår att anskaffa samt att den ej tillhör de tullverkets hemligheter, till hvilka Riksdagen icke har tillgång.

Jag skall icke fördjupa mig i frågans materiella del, innan den pröfvats af Utskottet, men jag kan icke undgå att fästa mig vid några uttalanden, som chefen för Finansdepartementet gjort. På sidan 57 säger han nemligen: "beträffande artiklarne *socker* samt *väfnader, band* och *snörmakeriarbeten af siden* och *halsiden* finner jag mig på de af tullkomitén anförda skäl, hvartill må i fråga om det senare slaget af artiklar läggas de i Frankrike gällande höga tullsatser, icke kunna förorda någon nedsättning i nuvarande tullsatser eller surtaxe". Han stöder sig således på de af tullkomitén anförda skälen. Hvilka äro då dessa? De återfinnas på sidan 17. Sedan komitén först omnämnt den i 1865 års taxa gjorda betydliga nedsättning af de förut gällande tullsatserna för dessa varor, som skett, "i strid mot de allmänna grunder för reformer i vår tullagstiftning, som eljest gjort sig gällande", säger komitén: "just derfore, att den sålunda gjorda eftergiften redan gått så långt, som med rimligt skäl synes böra kunna från Frankrikes sida begäras och med den svenska statskassans och de inhemska sidenfabrikernas billiga anspråk kan vara förenligt, samt äfven af det viktiga skäl, att en ytterligare gående tullnedsättning för silkesfabrikat skulle allt för våldsamt rubba den lämpliga och rättvisa fördelningen af tullafgifterna å de många olika slags beklädnadsämnen, som fortfarande måste ur flera synpunkter tullbeskattas, finner sig komitén icke kunna tillstyrka någon vidare nedsättning af de nu ifrågavarande afgifterna". Dessa skäl har således chefen för Finansdepartementet accepterat och då de stödjade sig på "*billighet*", "*rimlighet*" och "*rättvisa*", så hafva de således mycket god grund. Men kommer man sedan till sidan 87, så äro dessa åsigter frånträdde, ty chefen för Finansdepartementet förklarar der, att "han tror sig dock, på grund af hvad han inhemtat rörande sidenfabrikationens närvarande ställning inom landet, kunna beteckna det minskade tullskyddet såsom

icke varande af någon menlig verkan för våra sidenfabriker, hvilkas produktionsvilkor för närvarande icke äro ogynsammare än att de med fördel kunna mer och mer afsätta sina tillverkningar till grannländerna“. Denna uppgift om afsättning på utlandet föreföll mig underlig, så att jag sökte taga reda på den saken. Jag inhemtade först ur den officiella statistiken uppgift på exporten af sidenvaror och deraf visade sig att exporten under de 5 sista åren utgjort i tullvärde

*Proposition
ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts)*

	Till Norge.	Danmark.	Finland.
År 1875: —	2,800 kr.	— 15,500 kr.	— 190,500 kr.
” 1876: —	7,200 ”	— 12,700 ”	— 83,500 ”
” 1877: —	17,800 ”	— 1,800 ”	— 67,400 ”
” 1878: —	14,600 ”	— 1,080 ”	— 81,800 ”
” 1879: —	10,600 ”	— (?) ”	— 89,100 ”

Exporten till Norge under de 5 sista åren har verkligen stigit, ty då den 1875 utgjorde 2,800 kronor, hade den 1879 stigit till 10,600 kronor. Med exporten till Danmark har ett motsatt förhållande egt rum, ty då exporten dit 1875 uppgick till 15,500 kronor, så finnes i 1879 års berättelse derom ingenting omnämndt, d. v. s. den har nedsjunkit till en sådan obetydlighet, att den icke omnämnes i berättelsen. Till Finland var exporten 1875 190,500 kronor, men sedan har den gått ned och var 1879 89,100 kronor. Skall således Herr Finansministerns uppgift “att de med fördel kunna mer och mer afsätta sina tillverkningar till grannländerna“ afse exportens kvantitet, saknar den stöd i de officiella berättelserna; afser den åter den kvalitativa eller pekuniära fördel, afsättningen till utlandet kunnat medföra, så torde endast fabrikanternas räkenskapsböcker derom lemna upplysning; jag känner derom intet.

Den svenska sidenindustrien befinner sig i en högst egendomlig ställning; den är för närvarande hufvudsakligen baserad på — jag ber om ursäkt för den vulgära tekniska termen — *pigschaletter*. Vi veta nemligen, att den arbetande och tjänande delen af den qvinliga befolkningen fortfarande med förkärlek omfattar den pittoreska schaletten och det är den, som för närvarande utgör stödet för hela vår sidentillverkning. Vid en af de två återstående sidenfabrikerna utgjordes sista året 95 procent af tillverkningen af schaletter och 5 procent af tyger. Detta förklarar ock den jemförelsevis betydliga exporten till Finland. Vi veta nemligen, att i Finland äro de svenska traditionerna väl bibehållna och der finnas således äfven pigschaletterna kvar. Nu äro likväl i Ryssland med dess mycket höga protektiva tullsatses sidenfabriker anlagda och dessa börja redan inkräkta på den finska marknaden. Hvad exporten till Danmark beträffar, så kommer den sig deraf, att vi utom annat smått och godt exportera till Danmark tjänstefolk i ganska stor skala och den qvinliga delen bibehåller ännu sina sympatier för den fosterländska schaletten.

Jag vill nämna, att jag betraktar den föreslagna nedsättningen i denna tullsats icke ur skyddets synpunkt, utan jag anser den

*Proposition
ang. nya han-
dels- och sjö-
fartstrakta-
ter med
Frankrike.
(Forts.)*

vara af ganska stor vigt för statsinkomsterna. Tullkomitén upp-
gifver sjelf att tullinkomsterna af sidentyg för närvarande uppgå
till 210,000 kronor; med en nedsättning af 20 procent skulle de
minska till 168,000 kronor, då deremot med den af 1880 års Riks-
dag alternativt beslutade förhöjda tullsatsen inkomsten af denna
vara skulle uppgå till 300,000 kronor. Detta är väl icke mycket,
men på en tid, då man söker statsinkomster på alla håll, kunde
det väl förtjena något afseende. Jag anhåller att till Bevillnings-
Utskottets benägna åtanke få lemna dessa erinringar.

Herr Wallenberg: Då jag nyss hade ordet, tillät jag mig
säga, att det bör gå fortare att behandla en framställning af
Kongl. Maj:t, som skall besvaras med *ja* eller *nej*, än ett lagför-
slag med många paragrafer, vid hvilket Riksdagen är berättigad
att göra ändringar och tillägg, hvarigenom det kan komma att
remitteras fram och tillbaka flera gånger. Detta vidhåller jag.
Jag har därför icke sagt, att frågan är af mindre vigt, därför att
den kan besvaras med *nej* eller *ja*. Detta är mitt enkla och korta
svar på Herr Reutersvärd's invändning mot hvad jag tillät mig
yttra, då jag nyss hade ordet.

Beträffande en annan antydan, som blifvit gjord, att Riksdag-
ens bifall skulle vara ett synnerligt prof på tillmötesgående mot
konungens rådgifvare, så får jag upprigtigt säga, att jag nyss
läste en artikel i en ansedd engelsk tidning beträffande "parla-
mentarismens dekadans", och jag bekänner mig till den deri ut-
talade åsigten. I de frågor därför, der regeringen handlar i öf-
verensstämmelse med det allmänna bästa, är det mig en glädje
att tacksamt votera *ja*, men i andra frågor får jag väl stå mitt
kast och votera *nej*!

Friherre von Kræmer: Åtskilliga siffror hafva i denna fråga
blifvit anförda. Jag skall taga ett par af dem, icke för siffrornas
egen skull, utan därför att de beröra en efter mitt förmenande
allmän förvillelse. Jag väljer därför bland de anförda siffrorna
ett par, som en talare till höger om mig anförde rörande vintul-
len. Han yttrade, att om någon handelstraktat icke blifver afslut-
ad och tullen på vin således kommer att utgå med 30 i stället
för, enligt handelstraktaten, med 16½ öre, så skulle, redan blott
efter förhållandet med franska importen, tullinkomsterna minska
med, om jag mins rätt, 79,000 kronor. Men detta vore dock, sade
han, endast början, ty som vi icke hafva några differentialtullar
mot andra länder, så inkommer äfven andra länders vin för 16½
öres tull och då blir förlusten 150,000 kronor. Sjelfva hans verba
formalia voro, att *vi* i ena fallet förlora 79,000 kronor och *vi* i
andra fallet förlora 150,000 kronor. Jag ber att få fråga, hvem
menas med *vi*? Derpå beror alltsammans. Menas dermed stats-
kassan, bland hvars tillgångar tullen ingår, så kan resonnementet
hafva en viss rigtighet. Tullinkomsterna minskas måhända med
de angifna beloppen. Statskassan förlorar möjligtvis så mycket.
Jag säger möjligtvis, ty det är dock alldeles icke säkert, emedan

det är en allmänt känd sak, att med nedsatt tull förbrukningen ökas, importen ökas och tullinkomsten följaktligen åter stiger. Jag vill dock antaga, att vinimporten icke blir större, och att statskassan således förlorar det anförda eller ett annat belopp. Om då med *vi* menas statskassan, så är det således i så fall berättigadt att säga att *vi* förlora. — Menas åter med *vi* svenska nationen, då saknar resonnementet all grund och all skymt af berättigande. Icke kan det vara någon förlust för konsumenterna i ett land att betala en vara mindre. Icke kan det vara någon förlust att slippa en skatt, ty icke må man inbilla sig att det är fransoserna eller fransoserna i förening med andra vinodlande nationer, som betala dessa i ena fallet 79,000 kronor och i andra fallet 150,000 kronor. Vin, för att alltjemt hålla mig vid denna speciella artikel, är en allmän verldsartikel. Dess pris bestämes derföre naturligtvis på produktionsorten och på de andra platser, derifrån *vi* requirera det, af det allmänna verldspriset. Omöjligan kan man förutsätta, att för de kvantiteter, som skickas till oss, säljarne skulle nöja sig med ett mindre pris. Det är således icke producenterna i Frankrike eller andra länder, som betala denna tull, utan det är *vi*, i egenskap af konsumenter här i landet, som betala den. Huru då säga, att det är en förlust att slippa en skatt, om nemligen statsverket kan, såsom den nuvarande lyckliga ställningen tycks antyda, undvara den? Det är denna allmänna princip, visserligen för ofta framhållen i diskussionen rörande tullfrågor, men som man nu för tiden åter tycks hafva glömt, hvilken jag önskat påpeka.

Det nästa jag vill yttra mig om, är talet om tullkomitén. "Då en sådan är nedsatt, bör man vänta resultatet af dess arbete". Så är det med alla frågor. Man begär en komité. Man frågar: kan någon sätta sig emot att en utredning sker? Det måtte väl vara det oskyldigaste i verden? Ja, detta är mycket bekvämt! Man får sin komité och får densamma förelagdt ett program af ofantligt vidlyftig beskaffenhet, och sedan, så snart en fråga, som faller inom detta område, förekommer, så skyller man på, att komiténs arbete ännu icke är slut. På det viset kan man i oändlighet uppehålla frågor.

En talare på upplandsbänken har på sitt vanliga skämtsamma och roliga sätt yttrat sig öfver frågan och dervid anført, att den svenska sidenindustrien hvilat hufvudsakligen på tillverkningen af så kallade "pigschaletter". Ja, de äro en hufvudsak, det kan icke nekas. Att de äfven äro en hufvudsak för den svenska sidenindustrien, håller jag också troligt; men när han sedan tillade, att deraf *exporteras* stora kvantiteter till Finland, Danmark och äfven andra länder, så synes mig derigenom resonnementet om nödvändigheten af skyddstull för vår sidenfabrikation kullslaget, ty i samma stund en vara, här fabricerad, går till export, så inverkar den införselstull *vi* lägga på densamma icke det allra minsta på dess pris. Då bestämes naturligtvis dess pris ensamt af priset på verldsmarknaden.

Det var blott dessa par allmänna grundsatser, jag ansett mig

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

vid denna förberedande diskussion om frågan böra framhålla, lemnande alldeles derhän de anmärkningar, som blifvit gjorda mot den formella behandlingen af traktatsunderhandlingen, något som Bevillnings-Utskottet nog kommer att utreda och som, äfven om den skulle befinnas i ena eller andra afseendet haltande, nog ändå kan rättfärdigas med de svårigheter, som äro förenade med underhandlingar mellan nationer, då hvar och en vill stå fast vid sin åsigt och man, för att sammanfatta allt i ett enda ord, måste jemka.

Herr Bennich: Då jag har den äran att vara ledamot af Bevillnings-Utskottet, får jag der tillfälle att närmare granska så väl de yttranden, hvilka här äro afgifna, som ock sjelfva frågan sin helhet. Jag har endast begärt ordet för att gifva tillkänna, att jag anser mig i nämnda egenskap pligtig att egna frågan den sorgfälligaste pröfning, och att, så angeläget det än är, att frågan icke onödigtvis fördröjes, jag dock måste i alla händelser förbehålla mig rätt till den pröfningstid, som en omsorgsfull undersökning kräfver.

Man har här hört åtskilliga uppgifter rörande betydelsen af traktaten i och för vår export. I det fallet hafva flera värdefulla upplysningar blifvit af en ledamot inom Kammaren, på göteborgsbänken, meddelad. Jag tillåter mig fästa herrarnes uppmärksamhet på en annan sida, som alldeles icke blifvit berörd under diskussionen. Jag åsyftar den med handelstraktaten förenade *sjöfartstraktaten*. Svenska handelsflottan har sedan 1864, det vill säga året näst förr än den ännu bestående franska handelstraktaten trädde i kraft, till 1879 nära fördubblats. Vår sjöfart på Frankrike företer en helt annan tillväxt under samma tid. Det visar sig nemligen af tabeller, upprättade inom tullkomitén och, såsom jag hoppas, snart färdiga att meddelas Kammaren, att drägtigheten af svenska fartyg, afgångna från Frankrike med last och i barlast, ökats från 1864 till 1879 med ungefär 700 %; att drägtigheten af svenska fartyg, ankomna till Frankrike, också ökats med nära 700 %; att svenska fartyg, afgångna från Frankrike i utländsk fraktfart, ökats med nära 800 % och att svenska fartyg i utländsk fraktfart till Frankrike jemväl ökats med något mer än 700 %. När man ser att hela vår handelsflottas tillväxt icke utgör fullt 100 %, men att rörelsen på Frankrike under dessa år sjudubblats, kan man svårigen förneka att denna rörelse vunnit högst betydlig utveckling. Några uppgifter i fråga om inseglade bruttofrakter, som kommit svenska handelsflottan till godo, torde icke heller vara utan intresse. Dessa uppgifter gå tyvärr icke så långt tillbaka som till 1864, emedan man den tiden ännu icke fått sådana uppgifter i den officiella statistiken, men de visa, att summan af bruttofrakter i fart mellan Sverige och utlandet och mellan utrikes orter rör sig mellan 31- och 38,000,000 kronor under de sista 8 åren. Det är följaktligen en högst betydande rörelse för vårt land denna sjöfartsrörelse. Ser man åter på huru dessa bruttofrakter fördela sig i allmänhet och särskildt i afseende på vår

sjöfart på Frankrike, så visar sig, att det är i denna senare som största tillväxten egt rum, nemligen från 2,700,000 kr. till 4,400,000 kronor. Dessa enkla uppgifter, som äro lättfattliga, böra, såsom jag föreställer mig, vara öfvertygande för Kammaren, att franska handelstraktaten genom den dermed förbundna sjöfartstraktaten ländt en af våra vigtigaste näringsgrenar till högst betydlig fördel. Jag vet mycket väl hvad den talare på elfsborgsbänken, som begärt ordet efter mig, kommer att invända, nemligen att året näst efter det, då handelstraktaten 1865 afslöts, stiftade Frankrike en allmän lag, som beredde åt alla länders fartyg samma fördelar som vi genom traktaten betingat oss, hvarigenom sjöfartstraktaten således skulle hafva förlorat all betydelse och inverkan på vår sjöfart. Förhållandet är dock icke alldeles sådant, då vissa afgifter för icke kontraherade maktens fartyg ännu qvarstå, från hvilka våra äro fritagna; och det torde dessutom kunna med skäl betviflas att den allmänna sjöfartslagstiftningen i Frankrike blifvit sådan den blef, om icke traktaterna med de mest betydande sjöfartsidkande staterna föregått. Men det är också ett annat förhållande, på hvilket jag beder att få fästa uppmärksamheten, nemligen att under senare tider starka strömningar genomgått Frankrike för att få upphäfd denna lag, hvilken gaf en så allmän sjöfartsfrihet, och att det enda hinder, som deremot mött, nemligen bestående traktater, icke kunnat öfvervinnas; hvarföre Frankrike inlagit på en annan väg eller ett premieringssystem för egna fartyg. Om icke de förenade rikena samt andra sjöfartsidkande nationer genom traktater bundit Frankrike för någon längre tid vid den fria sjöfartsrörelse, som nu är medgifven, tro herrarne då att Frankrike skulle underlåtit att öfvergifva premieringssystemet och ingå på det gamla systemet att belägga främmande fartyg med särskilda afgifter? -- Visserligen icke! I alla händelser vill det synas i hög grad betänkligt att låta en rörelse, som för vårt land är af den betydelse som sjöfarten, äfventyras på grund allenast af en förhoppning, att Frankrike skall fasthålla vid åsigter, hvilka inom landet hafva många och mäktiga motståndare.

En ärad talare på uplandsbänken berörde något frågan om sidenindustrien.

Att den icke spelar någon särdeles stor rol och aldrig gjort det i förhållande till hela vårt näringslif, är känt, och att den spelar en mindre sådan, efter det franska traktaten trädde i kraft, är också känt och medgifves gerna af mig. Tullkomitén har också i sitt utlåtande yttrat sig ganska bestämdt mot ytterligare nedsättning i tullsatsen å sidenartiklar, men det kan ju hafva funnits skäl, som tvungit underhandlarne och regeringen att acceptera en ytterligare nedsättning på en relativt obetydlig artikel för att icke äfventyra det stora hela; och ännu ett skäl härtill tror jag mig, utan att träda grannlagenheten för nära, kunna anföra. Det har nemligen inför tullkomitén blifvit af en industriidkare, som känner denna handtering mycket nära, meddeladt, att sidenväfnadsindustrien för närvarande icke kan anses beroende af nu gällande låga tullsatser, desto mindre som en icke ringa del af dess till-

*Proposition
ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)*

Proposition ang. nya handels- och sjöfartstraktater med Frankrike.
(Forts.)

verkningar söka och finna afsättning till våra grannländer; och för afsättning till grannländerna kan naturligtvis icke hemtas fördel af våra införselsafgifter. Det är sant att de statistiska uppgifterna öfver vår utförsel af denna vara icke angifva särdeles betydande kvantiteter, men anledningen dertill är icke obekant. Siden, som är en mycket dyr vara, skickas i betydande partier såsom postförsändelser till främmande länder; och en sådan utförsel synes icke i våra tulljournaler, hvaremot, då införsel genom postpaketer eger rum, sådan införsel alltid göres till föremål för tullbehandling. Detta är skälet hvarför icke tulljournalerna angifva exporten af siden till sitt verkliga belopp.

Friherre Klinckowström: Det var med afseende på den siste talarens yttrande, som jag, under det han talade, begärde ordet. Jag kan naturligtvis icke rörande näringarne begagna det material, som han såsom ordförande i tullkomitén har till hands och välvilligt för oss yppat, äfvensom de enskilda utlåtanden, som vissa industriidkare, före kallade inför komitén att förhöras, hafva afgifvit. Jag kan icke det förr än tullkomiténs arbeten kommit i allmänhetens händer, och jag hade trott att komitéledamöterna hade gifvit hvarandra handen derpå att icke yppa något, som i tullkomitén förekom, förr än det kommit till allmänhetens kännedom; men det är kanhända med Herr Bennich som med Konung Ludvig XIV; han sade om Frankrike: "*staten, det är jag*", och kanske Herr Bennich tycker på samma grund, att "*tullkomitén, det är jag*".

Hvad beträffar den vackra målning han gjorde ur tullkomiténs tabeller öfver den tillökning vår sjöfart vunnit, sedan förra traktaten afslöts, så måste jag böja mig för hans högre visdom, samlad, förmodar jag, ur samma komiténs tabeller; men han yppade icke hvad jag nu ämnar säga, förr än jag begärde ordet, nemligen att denna tillökning i sjöfarten icke berodde af franska traktaten af 1865 och kommer således icke att bero af den nya traktaten, om den antages; ty såsom han uppgaf, blefvo af franska regeringen några månader, sedan vi rusade åstad med 1865 års traktat, samma rättigheter beviljade åt hela världen. Så står det till med den saken.

Jag vill icke förlänga diskussionen, ehuru jag hade åtskilligt ännu att anföra beträffande hans sista yttrande, men jag hoppas, att vi träffas, när Bevillnings-Utskottets betänkande kommer före i denna Kammare.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och den Kongl. propositionen jemte de i anledning deraf nu afgifna yttrandena hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Grefve *Posses, Knut*, den 21 i denna månad bordlagda motioner:

N:o 1, angående förhöjning af samt ändrade föreskrifter rörande anslaget: Till understödjande af utdikningar och aftappningar af sankta trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag; och

N:o 2, angående förhöjning af samt ändrade föreskrifter rörande anslaget: Till understödjande af sådana myrutekdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Friherre *Klinckowströms* den 21 innevarande månad bordlagda motion, N:o 3, angående skyddstull på åtskilliga produkter af jordbruksnäringen.

Anmälades och bordlades Riksdagens Kanslideputerades memorial N:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Ledighet från riksdagsgörömmålen beviljades Herr *Casparsson* under fjorton dagar från denna dag, Herr *Rosenswärd* under tre veckor från morgondagen och Herr *Abelin* under tre veckor från den 30 innevarande Januari.

Justerades nio protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammarerna åtskildes kl. $3\frac{1}{2}$ e. m.

In fidem:

A. von Krusenstjerna.
